

2020 Jaarverslag

**WATERLINIE
MUSEUM**

2020

Jaarverslag

2

Waterliniemuseum Fort bij Vechten

Bezoekadres: Achterdijk 12, 3981 HB Bunnik
Postadres: Marsdijk 2, 3981 HE Bunnik
Telefoon: 030-6565285
email: info@waterliniemuseum.nl
website: www.waterliniemuseum.nl
www.fortvechten.nl

Foto's en vormgeving: Elganan Jelsma

Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	7
Hoofdstuk 1 Organisatie	9
De Stichting Waterliniemuseum	9
Exploitatiemaatschappij Fort bij Vechten	10
De personele invulling	10
Vrijwillige medewerkers	11
Medewerkers vanuit re-integratie en zorg	12
Werkunits	13
Hoofdstuk 2 Culturele invulling	15
Organisatie en uitvoering museale activiteiten	15
Inhoudelijke thema's Waterliniemuseum Fort bij Vechten	15
Museale activiteiten en Publieksevenementen	17
Uitvoering verbeterplan	21
Collectiebeheer	22
Fondsenwerving	23
Samenwerkingsverbanden	24
Hoofdstuk 3 Activiteiten	27
Activiteiten, evenementen en educatie	27
Extra activiteiten	27
Wandel-, fiets- en speurtochten op Fort bij Vechten	28
Educatie	30
Bedrijfsactiviteiten, part. feesten	32
Evenementen	33
Kenniscentrum Waterlinies	33
Hoofdstuk 4 PR & Marketing	37
Doelgroepen	37
Klanttevredenheid	38
Publicaties	38
Website & social media	38
Cijfers	42
Hoofdstuk 5 Beheer & Onderhoud	45
Beheer en onderhoud gebouwen en terreinen	45
Terreinbeheer	45

Voorwoord

5

Voor de bezoekers, vrijwilligers, cliënten en medewerkers van het museum en het fort was 2020 een zeer bijzonder jaar. Qua bezoekersaantallen gingen we vol gas van start. Betere aantallen hadden we nog nooit gehad in januari en februari. En groter kon de tegenstelling niet zijn met de eerste lockdownperiode van half maart tot juli. Ineens een uitgestorven museum, een verlaten fort. En natuurlijk de zorg over wat ons allen overkwam en helaas nog overkomt. Angstig, onzeker, nuchter, maar wel met de ondertoon, dit gaat voorbij. En inderdaad, in juli mocht het museum en het fort weer open. Met de inmiddels bekende maatregelen. En als goede Nederlanders hadden wij daar zo onze gedachten over. Maar ook, het museum was in een mum van tijd aangepast. De winkel werd verplaatst naar het museumcafé, mondkapjes, handgel en de 1.5 mtr. norm inclusief pijlen, alles was er. En daar zijn veel mensen bij betrokken geweest. Hulde voor hun inzet.

Gebeurde er ook nog wat op museaal gebied in 2020? Jazeker. De schitterende en imposante waaiersluis-deuren zijn geplaatst bij gebouw N. Deze passen goed in het beleid om het hele fort aantrekkelijk te maken voor een langer verblijf. Een geïmproviseerde kindertentoonstelling is gerealiseerd en is goed bezocht.

En de bezoekers hebben gelet op de aantallen het museum en het fort goed weten te vinden. De maanden (half) juli, augustus, september en oktober waren prima maanden. Blijkbaar vonden de mensen het museum en het fort een leuke en veilige plek voor een uitje. En wat ook zal hebben geholpen is het feit dat een buitenlandse vakantie er even niet in zat.

En daar was de volgende lockdown in november. Been there, done that. Nou niet echt. Bedrijfseconomisch was 2020 een regelrechte ramp. De steunpakketten kwamen in praktijk vooral ten goede aan de grote (rijks) musea. Partners wensten of konden geen steun geven, maar gelukkig is het Mondriaanfonds voor de kleine(re) musea in de bres gesprongen en heeft € 30.000,-- steun verleend aan ons museum.

En 2020 zou geen bijzonder jaar zijn zonder een passend einde: het jaar eindigde met een lockdown. Maar -spoiler alert- in 2021 heeft het museum zich knap hersteld. Ik eindig maar eens klassiek en bedank iedereen voor de inzet en flexibiliteit in het bizarre jaar 2020.

Stay safe!

Maarten Slot
Voorzitter Stichting Waterliniemuseum Fort bij Vechten

Inleiding

Het jaar 2020 werd gedomineerd door de Corona pandemie. Het waterliniemuseum is de helft van het jaar gesloten geweest en de horeca activiteiten zijn nagenoeg stil gevallen. Dankzij de ondersteunende maatregelen van de rijksoverheid, interne bezuinigingen en de inzet van medewerkers en vrijwilligers zijn we toch het jaar doorgekomen.

Als gevolg van het Corona is het aantal activiteiten beperkt geweest. De wisseltentoonstellingen zijn afgelast met uitzondering van een Kinder Doe Expo (in aangepaste versie) gedurende de zomer. Het aantal activiteiten is beperkt gebleven tot deelname aan de nacht van de nacht. Als gevolg van de Corona is het museum perioden gesloten geweest en enkele perioden beperkt open gesteld met in acht name van alle coronamaatregelen. Het museum en het fort was gesloten van 14 maart tot 7 juli, van 5 tot en met 18 november en vanaf 15 december.

Het aantal bezoekers in 2020 bedroeg 20.653 tegen 35.724 in 2019. Dat is dus circa 45% minder dan in 2019. Kijken we echter naar de maanden dat het fort en het museum wel open waren, dan hebben in deze maanden meer bezoekers mogen ontvangen dan in 2019. En dat is toch een mooi gegeven gelet op de omstandigheden. We hebben het beter gedaan ten opzichte van het landelijk gemiddelde met een gemiddeld bezoekersaantal van 50% van de bezoekersaantallen van 2019. De groep ouders en grootouders met kinderen zijn goed vertegenwoordigd. Van het aantal bezoekers bestaat ca 25% uit kinderen van 5 tot 12 jaar.

De museumomzet over 2020 is uitgekomen op € 214.221,- tegen een omzet in 2019 van €355.923,--. Hier kan je weinig anders van zeggen dan dat dat zeer slecht is.

Goed, we hebben de klap geïncasseerd, nu verder. Waren er dan ook nog leuke ontwikkelingen in 2020? Jazeker, de komst van de waaiersluisdeuren die op het terrein zijn geplaatst. Dit is een mooie invulling van de buitenruimte op het fort. Spectaculair door de afmetingen. De Waaiersluisdeuren uit Gouda zijn geschonken door het Hoogheemraadschap. Plaatsing en onderhoud zijn voor rekeningen van de exploitatiemaatschappij.

Bij het Reduit is op de oorspronkelijke plek een nieuwe kippenbrug gebouwd. De kippenbrug was in het verleden de voetgangersverbinding van het Reduit met de rest van het fort. De nieuwe kippenbrug is een belangrijk onderdeel van een nieuwe rondleiding route. Dit past prima in de natuur- en cultuurbeleving van het fortterrein.

Door de provincie Utrecht is een begin gemaakt met de herstelwerkzaamheden van de maquette van de Waterlinie in de patio van het museumgebouw. Dat is er weliswaar één in de categorie "vol verwachting klopt ons hart", maar het zou mooi zijn als we in 2021 de bezoekers er eindelijk van kunnen laten genieten.

Ook in 2020 is het Waterliniemuseum samen met 4 andere musea uit de provincie Utrecht uitgeroepen tot een Kidsproof museum 2021. Het Waterliniemuseum is het kindvriendelijkste museum van de Provincie Utrecht 2020! De erkenning is verkregen door de museuminspecteurs (kinderen) van de Museumkids (onderdeel van de Museumvereniging).

1

Organisatie

9

De organisatie van Fort bij Vechten wordt gevormd door de Stichting Waterliniemuseum Fort bij Vechten, verder te noemen de Stichting en de Exploitatiemaatschappij Fort Vechten, verder te noemen de Exploitatiemaatschappij. De onderlinge samenwerking tussen de Stichting en de Exploitatiemaatschappij is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

De Stichting Waterliniemuseum

Samenstelling van het bestuur:

Voorzitter: Maarten Slot, penningmeester: Guus Pieters, lid: Dirk Sijmons.

Doelstelling

De Stichting heeft ten doel het integraal ontwikkelen van het Waterliniemuseum Fort bij Vechten met aan- verwante activiteiten in, op, en in samenhang met het Fort bij Vechten te Bunnik.

De Stichting stelt zich verder ten doel kennis en informatie met betrekking tot het cultureel erfgoed van de Nieuwe Hollandse Waterlinie over het heden en verleden toegankelijk te maken voor een breed publiek door:

- a. De collectie te beheren en de expositie te vernieuwen
- b. Innovatieve ontwikkelingen op het gebied van museale functies en educatie te stimuleren en introduceren in het Waterliniemuseum Fort bij Vechten.

Taken en verantwoordelijkheden

- De Stichting borgt de museale functie van het fort namens de Provincie Utrecht en Staatsbosbeheer;

- De Stichting fungeert als aanspreekpunt voor de stakeholders Provincie Utrecht, Exploitatiemaatschappij Fort Vechten BV en Staatsbosbeheer;
- De Stichting keurt het jaarverslag en de jaarprogramma's goed;
- De Stichting heeft een belangrijke taak bij de verwerving van fondsen en sponsors voor nieuwe tentoonstellingsonderdelen, wisseltentoonstellingen en museale evenementen;
- Binnen de context van het convenant tussen de drie stakeholders, de Provincie Utrecht, Staatsbosbeheer en de Exploitatiemaatschappij, en de samenwerkingsovereenkomst tussen de Stichting en de Exploitatiemaatschappij, heeft het bestuur ervoor gekozen om met het bestuurmodel te gaan werken;
- Alle uitvoerende werkzaamheden vallen onder de verantwoordelijkheid van de Exploitatiemaatschappij. Het bestuur is hierdoor in staat zijn controlerende functie uit te oefenen zonder verlies van enige verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. Ook vanuit financieel oogpunt is het bestuur-model een juiste keuze gelet op het feit dat de omzet ruim onder de norm van 2.5 mln. bleef, die een Raad van Toezicht-model vereist;
- Het bestuur heeft in 2020 eenmaal vergaderd over de situatie die is ontstaan nadat de provincie Utrecht heeft aangegeven de samenwerking met de Exploitatiemaatschappij te willen verbreken.
- Het bestuur onderschrijft de negen principes van de Cultural Governance Code. De bestuurders oefenen hun taak onbezoldigd uit.

Exploitatiemaatschappij Fort bij Vechten

Verantwoordelijkheden

- De algehele exploitatie van het fort. Dit betreft de museale en de commerciële activiteiten;
- Draagt zorg voor het beheer en onderhoud van terrein gebouwen en installaties;
- De personele invulling en de aansturing van personeel en vrijwilligers;
- De realisatie voor een sluitende begroting van zowel de commerciële als museale activiteiten.

De Exploitatiemaatschappij wil zich profileren als een culturele en sociale onderneming waar mensen vanuit verschillende achtergronden en opleidingen kunnen werken, kennis en vaardigheden kunnen ontwikkelen en maatschappelijk zinvol bezig kunnen zijn. De organisatie is ingericht volgens een intern ontwikkeld hybride organisatie-model.

Binnen dit model werken professionals, vrijwilligers en medewerkers uit de zorg en re-integratie in teamverband samen. De Exploitatiemaatschappij biedt in het Waterliniemuseum aan kwetsbare groepen een beschutte werkplek met mogelijkheden voor praktijkscholing en het ontwikkelen van individuele competenties.

Personele invulling

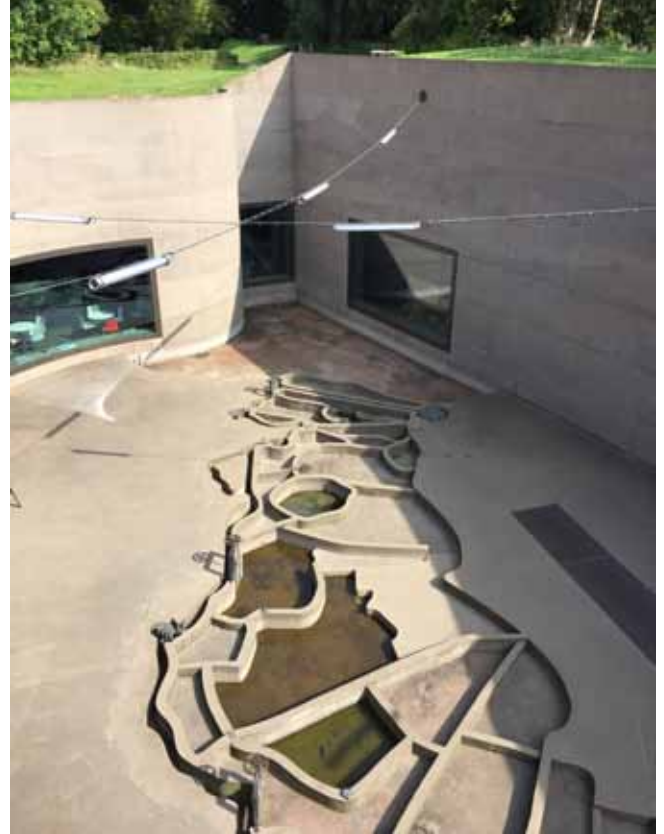
Om op toekomstige, nog niet te voorziene ontwikkelingen slagvaardig te kunnen reageren, is het van belang de museale kernorganisatie zo compact mogelijk te houden,

met voldoende competenties om de museale basisfuncties te kunnen vervullen. Het vaste team zal multidisciplinair moeten zijn, over complementaire professionele en persoonlijke competenties moeten beschikken en vooral ook over uitstekende netwerken.

In verband met de verliezen in 2019 bij de museale activiteiten en de coronacrisis zijn ingrijpende beslissingen genomen om de personele kosten te beperken. De personele bezetting in het museum is met 1 FTE teruggebracht. Het arbeidscontract van de culturele manager en de marketingmedewerker is per 1 januari 2020 teruggebracht van 32 naar 16 uur per week. Op basis van dit besluit heeft de marketingmedewerker ontslag genomen. In verband met de corona crises is deze vacature niet ingevuld. Het contract van de cultureel manager is medio november 2020 van rechtswege beëindigd in verband met Corona. In de horeca zijn lopende het boekjaar 2020 tijdelijke contracten niet verlengd en zijn de flexmedewerkers beperkt ingezet. Wel is het horecateam begin 2020 versterkt met het contracteren van een vast kok voor de duur van een jaar. Bij beheer en onderhoud is de personele samenstelling niet gewijzigd.

De vaste bezetting op Fort bij Vechten betreft in totaal 10 medewerkers, verdeeld over 8 FTE; hieronder vallen de werkunit museum, de werkunit horeca en de werkunit beheer en onderhoud gebouwen en terreinen van Fort bij Vechten.

Vanuit de werkunits en de directie van de exploitatiemaatschappij is geconstateerd dat door de opdeling in verschillende werkunits de samenhang en afstemming van acti-

viteiten tussen de werkunits niet optimaal functioneert. De directie heeft het besluit genomen om een hospitality medewerker aan te stellen die samenhang tussen de werkunits organiseert en een vast aanspreekpunt is voor externe organisaties en overheden. Deze hospitality medewerker is vanaf mei 2019 operationeel. In verband met de ontwikkeling met de provincie Utrecht is het dienstverband met de hospitality medewerker per 15 juli beëindigd. Deze taak is per 15 juli overgenomen door een vrijwilliger. Deze vrijwilliger is de verbindende schakel tussen de museum coördinator en de vrijwilligersorganisatie. Het team vaste medewerkers (vaste formatie- plaatsen) is verdeeld over drie werkunits en functioneert onder een centrale directie, gezeteld in Wageningen. De centrale directie is verantwoordelijk voor de overhead en organisatie van het museum, de administratie, werving, selectie en HRM, ICT en werk-plekbeheer, beleidsontwikkeling, juridische zaken, handhaving van wet en regelgeving, kwaliteitsmanagement en de uitvoering van museumregistratie voor de museumvereniging.

Vrijwillige medewerkers

In 2014 is een vrijwilligersbeleidsplan opgesteld. Hierin is vastgelegd op welke wijze de vrijwilligerstaken in de organisatie zijn ingebed.

Het werken met vrijwilligers is binnen een organisatie een bewuste keuze. Vrijwilligers maken het mogelijk een breder en gevarieerder programma aan te bieden aan meer mensen. Zonder de inzet van vrijwilligers zal het museum niet in staat zijn haar ambities te realiseren. Zij vormen

ook een verbinding met de wereld buiten het museum. Zij hebben hun eigen netwerken, zijn betrokken bij waar het museum voor staat en hebben voldoende afstand om het beleid van frisse impulsen te voorzien. Het streven is om een vaste groep van ca. 60 vrijwilligers actief in te zetten bij museumactiviteiten.

Er zijn diverse werkgroepen waarin de vrijwilligers actief zijn, zoals Collectie & Beheer, Educatie, Museumwinkel, Rondleidingen en de Klusgroep. De werkgroepen hebben zich vanaf 2018 verder ontwikkeld en hebben zelfstandig steeds meer taken opgepakt. Deze ontwikkeling is ook in 2020 doorgezet. Zo worden de werkgroepen (klusploeg) ingezet bij de realisatie van verschillende deelprojecten uit het verbeterplan 2020-2022. Sommige vrijwilligers zijn op grond van hun deskundigheid gevraagd om zitting te nemen in een externe werkgroep, bijvoorbeeld in verband met herstelwerkzaamheden van de maquette of het samenwerkingsverband van musea in de regio Utrecht op het gebied van de Romeinse Limes. Door de coronacrisis en de inkrimping van het personeelsbestand wordt de inbreng van de vrijwilligers nog belangrijker. Het takenpakket van de verschillende werkgroepen is uitgebreid en waar mogelijk worden de vrijwilligers meer ingezet op basis van hun competenties en werkervaring. Vrijwilligers zijn zich bewust van deze situatie en hebben zich in 2020 extra ingezet om het museum open te houden. Ondanks de moeilijke omstandigheden door de corona maatregelen zijn met de inzet van vrijwilligers nieuwe museale voorzieningen tot stand gekomen, zoals de bouw van de Kippenbrug. Het plaatsen van de waaiersluis bij gebouw N, en de uitbreiding van wandelroutes met een educa-

tief programma over het fort. Door corona zijn er geen activiteiten georganiseerd om de vrijwilligers hier ook voor te bedanken. Om dit gemis enigszins te compenseren is rond kerst het uitdelen van het kerstpakket gecombineerd met bijeenkomsten voor kleine groepen binnen de regels van corona.

Medewerkers re-integratie en zorg

Het jaar 2020 was een erg uitdagend jaar voor de zorg-activiteiten door de Corona pandemie. Het jaar 2020 zijn we begonnen met 19 deelnemers in de verschillende activiteiten. Er zijn in totaal 6 deelnemers doorgestroomd. 3 deelnemers zijn naar een activiteit gegaan die beter bij hun toekomstplannen paste. Twee deelnemers zijn uitgestroomd naar werk. Er liep nog 1 UWV traject en die is succesvol afgerond. De client heeft ervoor gekozen om haar traject naar werk bij een gespecialiseerde organisatie voor niet aangeboren hersenletsel te doen. In totaal zijn er weer drie nieuwe deelnemers ingestroomd. Twee daarvan op de timmerwerkplaats en één in het museumcafé. Wegens de corona zijn in maart alle activiteiten gestaakt in overeenkomst met de richtlijnen van het RIVM. Gelukkig hebben wij de sluiting kunnen beperken tot twee weken en hebben daarna alles weer opgestart. Helaas heeft de Corona pandemie een grote invloed op kwetsbare mensen maar ook op de dienstverlening vanuit zorginstanties. Veel potentiële cliënten zijn erg bang om het huis uit te gaan en door het thuiswerken van veel instanties lopen verwijzingen erg moeilijk omdat ze veel cliënten niet zien. We hopen dat we ergens in het jaar 2021 terug naar normaal kunnen en dat we het aantal deelnemers weer kunnen vergroten.

De werkunits

De werkunit Museum (3 FTE) onderverdeeld in:

Cultureel manager (0,4 FTE)

PR & Marketing (0 FTE)

Museumcoördinator (1 FTE)

Secretarieel medewerker (0,5 FTE)

Horecaondersteuning (0,5 FTE) en een vaste coördinator voor de weekenden en vervanging (0,6 FTE)

De Cultureel manager is verantwoordelijk voor de aansturing van museale activiteiten en de organisatie van tentoonstellingen, met de bijbehorende fondsenwerving. De functie van conservator is ingevuld door de cultureel manager in samenwerking met de vrijwilligers werkgroep collectie & beheer.

De PR & Marketing manager is verantwoordelijk voor de PR & Marketing, waaronder publieksenquêtes, sociale media en persberichten. Daarnaast initieert zij de groeps- aanvragen en

begeleidt de educatieve programma's in samenwerking met de vrijwilligerswerkgroep educatie. Deze taken zijn in Corona tijd overgenomen door de museum coördinator in samenwerking met de vrijwilligers.

De secretarieel medewerkster verzorgt de dagelijkse telefoondienst en boekt groepen en rondleidingen in. Zij beheert tevens de VVV winkel, welke onderdeel uitmaakt van de info balie.

De werkunit beheer en onderhoud (3,5 FTE):

Dit team is verantwoordelijk voor het schoonhouden van het terrein en gebouwen, beheer en onderhoud van terreinen en gebouwen, technisch onderhoud van installaties, restauratiewerkzaamheden en de instandhouding en ontwikkeling van de natuurlijke kwaliteit van het fort, waaronder de soortenrijkdom van de vleermuispopulatie en biodiversiteit.

De werkunit Horeca (3,5 FTE)

Het horecateam bestaat uit een boekingskantoor met twee marketingmedewerkers (1,8 FTE), secretariële ondersteuning (0,5 FTE), een vaste kok (1FTE) en een medewerker horeca(0,2 uur). De horeca maakt gebruik van een flexpool van circa 50 personen. Het horecateam is verantwoordelijk voor de commerciële- en museale horeca-activiteiten. In 2020 zijn enkele wijzigingen aangebracht in de personele samenstelling. De tijdelijke contracten zijn niet verlengd en de flexpool is in 2020 nauwelijks ingezet. Per 1 januari 2020 is het flexcontract van de kok omgezet in een jaarcontract voor 40 uur per week.

2

Culturele invulling

15

In een samenleving die voortdurend in beweging is wil het Waterliniemuseum een plek van rust creëren, een fijne plek zijn om te verblijven, een ontmoetingsplek en een plek waar iets valt te beleven en om kennis op te halen. Het museum kan een verbindende factor zijn tussen personen, objecten en organisaties. Het museum probeert niet statisch te zijn, maar mee te bewegen met de samenleving om daar zo een actieve bijdrage aan te kunnen leveren. Het Waterliniemuseum zoekt aansluiting bij de belevingswereld van de bezoeker en kijkt vanuit het heden naar het verleden. Het museum moet 'leven'. Een ideaal museum is een ontmoetingsplek, een broedplaats waarin de grenzen vervagen, de grenzen tussen kunsten en wetenschappen, tussen verschillende bevolkingsgroepen, tussen kunst en populaire cultuur en tussen oude en nieuwe geschiedenis.

Het museum omvat een geheel aan factoren: een bijzonder architectonisch modern gebouw, een fascinerend fort, eigenzinnige natuur, de tentoonstellingen, de bezoekers, de medewerkers, maar ook de achterliggende filosofie en identiteit van het museum. Al met al een museum met een merk, een watermerk! Het Waterliniemuseum is het icoon van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Inhoudelijke thema's Waterliniemuseum Fort bij Vechten

Het museum richt zich op vier inhoudelijke thema's:

1. De Hollandse Waterlinies/ forten
2. De WO I en WO II
3. De Romeinse Limes en het Castellum Fectio
4. De natuur op en rond het fort

Over deze vier onderwerpen zijn vaste exposities opgezet met een bijbehorend activiteitenprogramma. Aanvullend aan deze vaste exposities worden jaarlijks thematische wisseltentoonstellingen opgezet met daaraan gekoppeld een culturele agenda.

Sterk Water

Sterk Water is onze grote vaste tentoonstelling in het hoofdgebouw. Het is interactief van opzet en maakt gebruik van virtual reality technieken. De tentoonstelling vertelt het verhaal rond de ontwikkeling van waterlinies in Nederland en laat zien hoe Nederland werd verdedigd met de hulp van water. De routing is verdeeld in de onderdelen: Doen, Toen en Nu.

Aan het einde van de expositie kan men een virtuele parachutesprong maken, waarmee gelijk het tijdperk van de waterlinies werd afgesloten. Op het moment dat men over het water heen kon vliegen werkte de water barrière niet meer als defensiemechanisme.

De tentoonstelling wordt zowel door professionals uit de museumwereld als het alledaagse publiek positief beoordeeld.

Inmiddels staat de vaste expositie 5 jaar en moeten er plannen worden gemaakt voor vernieuwing van diverse onderdelen. Zeker omdat er aan die voorbereiding en financiering weer jaren voorafgaan. Plannen voor twee nieuwe experiences worden verder uitgewerkt. De ruimte rond het thema WO II wordt aangepakt. Voor een nieuwe experience over de gehele Nieuwe Hollandse Waterlinie is Motionpark benaderd. Zij hebben twee schetsontwerpen gemaakt. Hier wordt de komende tijd aan verder gewerkt en gezocht naar financiële middelen.

Lummelen in de Linie

Deze tentoonstelling gaat over de mobilisatie gedurende de Eerste Wereldoorlog. De tentoonstelling is ondergebracht in Het Reduit, een zelfstandig fort binnen fort bij Vechten. Het authentieke, niet gerestaureerde karakter van deze ruimte in combinatie met de nieuwe presentatietechnieken maakt deze tentoonstelling bijzonder. De tentoonstelling Lummelen in de Linie kan alleen worden bezocht als onderdeel van een rondleiding met een gids of als educatief programma.

De Romeinen en Castellum Fectio

Fectio was een belangrijke Romeinse vestingplaats in Nederland en dateert uit de periode van het jaar zes voor het begin van de jaartelling en is gebruikt tot circa 300 na het begin van de jaartelling. Voor zover bekend is dit het enige Castellum in Nederland dat onderdak bood aan een complete ruitersafdeling met 500 ruiters. Het Castellum lag langs de Limes. Dit was de noordgrens van het Romeinse Rijk en liep langs de rivier de Rijn. De toenmalige loop van de Rijn (2000 jaar geleden) liep langs het Castellum Fectio, het huidige Utrecht (Traiectum), Vleuten, Harmelen en Woerden en mondde tenslotte ten noorden van Katwijk uit in de Noordzee.

De vaste Romeinententoonstelling over het leven in de Romeinse periode in en rond het Castellum Fectio is te zien in de oude bomvrije kazerne, vlak naast de entree van het museum. In de tentoonstelling worden de levens van vier personages gepresenteerd. Het betreft:

- Valens, de veteraan uit de Ala Thracum, het ruiterscorps;
- Fledimella, de slavin van commandant Salvius;
- Victor, een kind dat woonde in de vicus (het kampdorp) bij het Castellum;
- Crispinus, leerbewerker van de vicus

Het leven van deze personen wordt uitgebeeld aan de hand van filmpjes en vondsten die bij opgravingen in de omgeving van het fort zijn bloot gelegd. Een deel van de expositie is al vernieuwd. Nu moeten nog resterende info-borden worden aangepast in Nederlands en Engels.

De Romeinententoonstelling kan worden gecombineerd met een rondleiding of zelfstandige wandeling naar het Castellum Fectio. De plek waar ooit het Castellum lag is zichtbaar door een verhoging in het landschap. De betonnen omranding zelf is voorzien van objecten en informatieve teksten. Het castellum is eigendom van de Provincie Utrecht. Direct ten oosten van het Castellum is een replica gebouwd van een Romeinse wachttoren. De bezoeker kan zich zo een beeld vormen hoe het moet zijn geweest om hier als soldaat wacht te lopen.

Krachtpatzers van de natuur

In een chambree 13 van de bomvrije kazerne heeft Staatsbosbeheer een tentoonstelling met filmpjes ingericht over de natuur op het fort. Het fungeert tevens als startpunt van een natuurwandeling over en rond het fort. De wandeling en de tentoonstelling van Staatsbosbeheer zijn vrij toegankelijk.

Museale activiteiten en Publieksevenementen

Jaarlijks organiseert het Waterliniemuseum één á twee extra tijdelijke tentoonstellingen die aansluiten bij de thema's van het fort en de jaarlijkse culturele agenda's. Er wordt steeds gezocht naar nieuwe manieren om de verhalen te vertellen. Het doel is om de maatschappelijke rol van het museum en de positie in de samenleving te versterken en steeds nieuwe doelgroepen aan te trekken. Ook herhaalbezoek wordt hiermee gestimuleerd.

De afgelopen jaren heeft dit geresulteerd in tentoonstellingen met cultuurhistorische onderwerpen, maatschappelijke thema's verbeeldt door hedendaagse kunstenaars en speciale kindertentoonstellingen naar aanleiding van kinderboeken. In 2020 waren 3 wisseltentoonstellingen ingepland, de Kinder Doe Expo NHW, de fototentoonstelling Piramides in de polder en de fototentoonstelling over de Atlantic Wall.

In verband met de Corona crises zijn de wisseltentoonstellingen uitgesteld. Alleen een Kinder Doe Expo gedurende de zomer periode is uitgevoerd, zij het in aangepaste vorm. In plaats van een nieuw ontwikkelde Kinder Doe Expo is gebruik gemaakt van de rondreizende expositie De Waanzinnige Boomhut, die geschikt is gemaakt om op andere locaties in te zetten.

De activiteiten en tentoonstellingen die wel door zijn gegaan zijn vooral opgezet om het publiek zoveel mogelijk te verspreiden over het museum en de locatie.

Kinder Doe Expo Nurdus Maximus

Deze Kinder Doe Expo was nog tot 6 januari 2020 te zien. De Kindertentoonstelling n.a.v. de kinderboeken 'Dagboeken van Nurdus Maximus'. Deze was te zien in Gang B, chambree 23 en de kruithouders in de bomvrije kazerne. Nurdus Maximus is een dunne, onhandige slungel, die zeker weet dat hij later een Romeinse held zal worden. Tijdens zijn hilarische pogingen om een held te worden, werkt Nurdus aan de zijde van Caesar, probeert hij barbaren op te voeren en leert hij vechten als een gladiator. Door leuke, spannende spellen en doe-activiteiten werden de kinderen meegenomen naar de Romeinse tijd.

19

Aan de hand van een begeleidend boekje en tal van opdrachten werden creativiteit en inlevingsvermogen op de proef gesteld. De kindertentoonstelling is ontworpen, bedacht en gerealiseerd door Stichting PubArt.

Kinder Doe Expo De Waanzinnige Boomhut reiseditie

Van 21 juli – 25 oktober 2020

In chambree 23 en het eerste gedeelte van de gang B. Een kleinere, maar intieme expo, een vervolg op De Waanzinnige Boomhut uit 2018. Met een nieuw begeleidend boekje. In opdracht van Stichting PubArt hebben kunstenaars de wonderlijke wereld van Andy, Terry en Jill verbeeld in objecten en doe- en beleef-opdrachten. Vanwege Corona is er een kleinere, meer intieme, aangepaste versie!

Vier de Vrijheid

Het project vrijheid 75 jaar ging helaas niet door vanwege Corona. Gepland stond een tentoonstelling en extra activiteiten als een moderne dansvoorstelling en een catwalk met vrijheidsrokken.

Om de bezoekers toch iets extra's te bieden is het auditorium ingericht met enkele kunstwerken: foto's van Herman van Doorn en Marjoleine van Kalken, een weefkunstwerk van Greetje Majoor en schilderijen van Nelleke Ponsteen.

De fototentoonstelling Piramides in de polder

Deze tentoonstelling bestaat uit een fotoreeks van kazematten (groepsschuilplaatsen), deels door kunstenaars ingezet als kunstobject of voorzien van graffiti. Het feit dat nog ca 250 kazematten in het landschap zijn gehandhaafd en soms een eigen hedendaagse invulling hebben gekregen maakt deze tentoonstelling interessant. Als onderdeel van de tentoonstelling wordt een kinderactiviteit opgezet waarbij kinderen een kleine houten maquette kunnen beschilderen met graffiti. Per leeftijdscategorie wordt een prijs uitgereikt aan de meest originele beschilderde maquette. Het streven is de fototentoonstelling Piramides in de polder in 2021 alsnog in te richten.

21

Uitvoering verbeterplan

In 2020 zijn enkele onderdelen van het verbeterplan 2020-2022 (van terrein en vaste tentoonstellingen) uitgevoerd. Het betreft:

De aanleg van een kippenbrug bij het Reduit

In het oorspronkelijk plan van het fort uit de 19 e eeuw stond deze brug gepland. Het vormde een voetgangersverbinding tussen het Reduit en de rest van het fort. Met vrijwilligers is op de oorspronkelijke locatie een nieuwe "kippenbrug" geplaatst om de museale beleving van het Fort bij Vechten te verbeteren. Bezoekers hebben meer te zien en er zijn meer alternatieven voor de vaste rondleidingen op het fort.

Het plaatsen van waaiersluizen bij gebouw N

De plaatsing van de oorspronkelijke sluisdeuren van waaiersluis bij gebouw N. Deze sluisdeuren zijn door het waterschap Stichtse Rijn geschonken aan het Waterliniemuseum.

De deuren zijn afkomstig van de waaiersluis in de Hollandse IJssel bij Gouda. Het waterschap heeft besloten deze sluisdeuren te vervangen. In Duitsland zijn twee nieuwe deuren gemaakt en in de sluis geplaatst. De deuren zijn een exacte kopie van de originele deuren.

De bouw van meubilair voor het Reduit

Met de klussenploeg van de vrijwilligers zijn aantal meubels gemaakt zoals bedden en tafels en banken. In het Reduit zijn een aantal ruimten ingericht met meubilair. Het doel is voor bezoekers een beeld te schetsen van het dagelijkse leven van de soldaat tijdens de mobilisatie van de eerste wereldoorlog.

Collectiebeheer

De collectie van het Waterliniemuseum is beperkt in omvang. De betekenis van de waterlinie is vooral historisch en is vastgelegd in de gebouwen, objecten en landschapelijke elementen van het waterlinielandschap. Het fort en de directe omgeving in combinatie met de reconstructie van het grondvlak van het Romeinse Castellum Fectio, zijn historisch en archeologisch van bijzondere betekenis.

Er zijn bruikleenovereenkomsten met:

- Het PUG: Romeinse vondsten van Fort bij Vechten;
- Het Nationaal Militair Museum: Kanonnen en geweer;
- Gorcums Museum: houten peilschaal;
- Waternet: originele peilstok;
- Kadastermuseum: meetinstrumenten en meetlinten.

De schenking van Rijkswaterstaat uit 2018 is door vrijwilligers geïnventariseerd en geconserveerd. Daartoe behoren schutbalken voor een sluis, een malle jan en een hijswerktuig. Deze zijn deels op het terrein tentoongesteld.

Het Waterliniemuseum heeft in mei 2020 van het Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden twee waaiersluisdeuren van de waaiersluis in de Hollandse IJssel bij Gouda ontvangen.

De betonnen oefenbommen die in bruikleen waren van particulier R. Ros, zijn in februari 2020 retour eigenaar gegaan.

In Mei 2020 heeft Hester Pilz enkele tijdelijke Land Art beelden weggehaald (nestkast en bank). In juli: heeft zij het 'Binnenste/buiten huis' aangepast met leem tot rustplek/ ontmoetingsplek voor bezoekers. Ook haar grote mensbeeld staat nog steeds bij de entree van het fort.

Fondsenwerving

Het Waterliniemuseum ontvangt geen structurele ondersteuning vanuit de overheid. Fondsenwerving en sponsoring zijn daarom essentieel om de exposities te vernieuwen en de uitvoering van de museale activiteiten mogelijk te maken. Er zijn ook 2019 diverse aanvragen gedaan, maar de vijver waarin de culturele instellingen vissen is klein. Veel aanvragen zijn dan ook afgewezen. Vanuit de drie Utrechtse Castella loopt een subsidieaanvraag voor meer PR om toerisme aan te trekken. Deze aanvraag is in 2020 gehonoreerd. Medio 2020 is samen met de andere Utrechtse Castella (Hooge Woerd en Domunder) en Marketing Utrecht met de uitvoering begonnen. Het is de bedoeling dat samen met Marketing Utrecht een marketingcampagne wordt opgezet om in 2021 meer Duitse toeristen naar de Domstad te trekken. De drie castella werken gezamenlijk aan verschillende arrangementen (excursie, museumbezoek en horeca) om meer bezoekers te ontvangen.

Van het Mondriaanfonds is een bedrag van 30.000 euro ontvangen ter compensatie van de coronacrisis. Vanuit het cooperatiefonds van de Rabobank, het Elise Mathildefonds en het Cultuurfonds zijn bedragen toegezegd voor de Kinder Doe Expo NHW 2020. Deze expositie is vanwege corona uitgesteld naar 2021.

Samenwerkingsverbanden

In 2020 heeft het Waterliniemuseum bestaande samenwerkingsverbanden onderhouden en is nieuwe verbanden aangegaan met verschillende partijen. Uiteraard waren er weinig fysieke ontmoetingen in 2020 en vonden er met name zoom- en teams- overleggen plaats.

Museum: Museumvereniging
 WOI: WOI collectief (Huis Doorn, Kasteel Amerongen, Waterliniemuseum)
 OHW: Erfgoedtafel Provincie Zuid Holland
 Romeinen: Romeinse Limes Nederland, Drie Utrechtse Castella (DOMunder, Castellum Hoge Woerd, Castellum Fectio), Romeins Utrecht Netwerk

Tentoonstellingen: Stichting PubArt, diverse kunstenaars, uitgeverij Ploegsma/ Kinderboeken, Defensie, Bigagroep Zeist, Motionpark (experiences)

Regionale musea: Museum Hoge Woerd, DOMunder

Lokale partners: Landschap Erfgoed Utrecht, Romeins Limes Netwerk Utrecht, Provincie Utrecht, Gemeente Bunnik, Staatsbosbeheer, Kunst Centraal

Marketing: Utrecht Marketing, Stichting Liniebreed Ondernemen, VVV Kromme Rijnstreek, Rabobank.

In 2018 heeft het Waterliniemuseum zich als lid aangesloten bij het internationale Unesco netwerk van Watermusea. The global Network of Water Museums and Unesco-IHP(International Hydrological Programme) in support of Water Sustainability Education and Water Awareness Efforts.

Het Waterliniemuseum maakt nu deel uit van een wereldwijd netwerk van ca 60 watermusea verspreid over 36 landen. Het doel is om een gezamenlijke bijdrage te leveren aan de bewustwording en realisatie van de 17 sustainable development goals van de Unesco. Tijdens de leden bijeenkomst van het Unesco Network in augustus 2019 in Valencia is besloten dat elk museum een rivier in eigen land adopteert waarvan de waterkwaliteit periodiek wordt gemonitord. Het Waterliniemuseum heeft de rivieren Kromme Rijn en de Vecht geadopteerd. Beide rivieren vormen een onderdeel van de oude en nieuwe Hollandse Waterlinie. Het is de bedoeling dat voor deze monitor een educatief programma wordt ontwikkeld dat voor verschillende groepen (vrijwilligers en scholen) bruikbaar is. Door deze activiteit in verschillende landen uit te voeren kunnen verspreid over de wereld, gegevens over de waterkwaliteit worden verzameld en kan door participatie van groepen de bewustwording rond de betekenis en het gebruik van

water worden bevorderd. Het Waterliniemuseum kan hiermee een belangrijke bijdrage leveren aan de bewustwording en de discussie ten aanzien van de waterkwaliteit en de betekenis van water voor de natuur (biodiversiteit) in het waterliniegebied. In verband met corona is ook deze activiteit uitgesteld.

3

Activiteiten

27

Activiteiten, evenementen en educatie

Het Waterliniemuseum heeft in 2020 deelgenomen aan diverse landelijke manifestaties en activiteiten zoals de Museumweek, Open Monumentendag, de Romeinen-week, de Waterweken, de Boekenweek en de Maand van de Geschiedenis. Veel activiteiten waren in 2020 alleen online te bezoeken. Gelukkig zijn er ook nog enkele activiteiten doorgegaan, zeker die activiteiten die gericht waren op kinderen en die waarbij publiek verdeeld kon worden over het hele fort. Verder is er via social media aandacht geweest voor kleurplaten die via de website geupload konden worden.

Museumweek

De Museumweek vond online plaats. De museum coördinator Terren Hak maakte een mooi filmpje voor de museumweek over de viltten figuren in de museumzaal.

Kinderboekenweek

Tijdens de Kinderboekenweek kon de verkleinde expositie De Waanzinnige Boomhut nog bezocht worden.

Waterlinie wandeltocht

Deze wandeltocht stond gepland in oktober 2020 en is in verband met corona niet doorgegaan

Nacht van de Nacht

24 oktober: Nacht van de Nacht; Een livestream met lezingen van Jeffrey Bout, Govert Schilling, Johan van der Wielen en prof. Joke Meijer.

Extra activiteiten

De Russische Opening

In de zomer waren er filmopnames in het Reduit voor de trailer van het theaterstuk 'De Russische Opening' van Wytze Zwolsman. Het is een monoloog van 45 minuten. In "De Russische Opening" kijkt een Russische bevelhebber terug op de eerste dagen van de Tweede wereldoorlog. Zijn bataljon heeft zich ingegraven en wacht op de Duitse aanval. Hij maakt zich zorgen. Zijn soldaten zijn onervaren en hebben angst. Om de angst aan te gaan simuleert hij een Duitse aanval. Maar hoever kan hij gaan om zijn manschappen klaar te maken voor de strijd?

Gespeeld door Wytze Zwolsman, acteur en een zangeres. (Regie: Ron van Lente, Auteur: Heiner Müller)

De bedoeling was dat het stuk vanaf oktober in het auditorium gespeeld zou worden. Helaas is ook deze activiteit uitgesteld.

Helmen vol Verhalen

Kunstproject Helmen vol verhalen van Amy van Son. Zij brengt kunstenaars en veteranen bij elkaar. De kunstenaars gaan aan het werk met de bijzondere verhalen van de veteranen. Op 14 augustus ontmoette kunstenaar Caro Eggink-Kropveld de veteraan Florentien Braat.

Wandel-, fiets- en speurtochten op Fort bij Vechten

Rond en over Fort bij Vechten lopen mooie wandel- en fietsroutes. Ook zijn er speciale speurtochten over het fort gerealiseerd. Het museum is het startpunt om de omgeving te verkennen en het biedt diverse rondleidingen en routes aan, te voet, fiets, met een bus, individueel met een folder of gezamenlijk met een gids.

Dagelijkse rondleidingen

Dagelijks kunnen de bezoekers zich inschrijven voor een algemene rondleiding over het fort en door de oude gebouwen. Deze vertrekken meestal op 3 vaste tijdstippen. Hiervoor kan men een kaartje kopen bij de entree. Vanwege corona vervielen veel rondleidingen of werden alleen op afspraak gerealiseerd in kleine groepjes.

Groepsrondleidingen

Groepen kunnen op aanvraag een rondleiding boeken. Het kan gaan om de standaard rondleiding, maar er is ook een rondleiding naar het Castellum Fectio en de Romeinen Expo en er is een speciale architectuurrondleiding samengesteld.

Familiespeurtocht WO II

Vanaf 15 april 2019 is er een nieuwe speurtocht over Fort bij Vechten. In samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht en de Rabobank, is er op het fort een spannende familiespeurtocht over de Tweede Wereldoorlog gerealiseerd. In deze speurtocht gaan kinderen de dochter van de

fortwachter helpen het varkentje te zoeken dat haar vader op het fort heeft verstopt. Al speurend leren de kinderen en volwassenen meer over de geschiedenis van het fort, dat onderdeel is van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De speurtocht is leuk voor kinderen van 4 tot 8 jaar samen met de (groot)ouders, en is direct erg goed ontvangen door de bezoekers. Deze speurtocht is de vierde in een rij van al eerder uitgebrachte Familiespeurtochten in de provincie Utrecht. Zo kunnen kinderen ook bij de Pyramide van Austerlitz, Huis Doorn en Kasteel Amerongen op expeditie gaan. De speurtochten verbinden de vier locaties met elkaar en trekken daardoor nieuwe bezoekers naar het fort. Daarnaast is het voor het Waterliniemuseum een mooie toevoeging op het WOII-aanbod.

Romeinse Limes wandelpad en Waterliniepad

Deze wandelpaden zijn in 2019 uitgezet. Het zijn landelijke wandelpaden met bijbehorende boekjes. De paden zijn onderverdeeld in kleinere wandelingen. De boekjes zijn te koop in de museumwinkel.

Happen & Trappen

Ook nieuw zijn de Happen & Trappen fietsroutes. Het zijn Waterlinie fietsroutes. Een combinatie van eten, drinken en fietsen. Het start- en eindpunt is het Waterliniemuseum, waar de mensen de route ontvangen en een kopje koffie.

Slagmaatpad

Het Slagmaatpad is onderdeel van de serie Klompenpaden. Deze route is 7 km lang en brengt je langs ons fort,

door de natuur van Nieuw Wulven en over boerenland. Het is een afwisselende route met een mooie combinatie van cultuur en natuur. Deze route is voor 2 euro te koop in het VVV-kantoor op Fort bij Vechten, wat ook meteen het startpunt van de route is.

Krachtenpatzersroute

De Krachtenpatzersroute is een expositie en wandeling gemaakt door Staatsbosbeheer. Deze familieroute van ca. 1,5 km bevat leuke opdrachten voor kinderen vanaf een jaar of 7. De route begint in één van de ruimtes van de bomvrije kazerne van Fort bij Vechten met een inleidende expositie met filmpjes. Het bijbehorende foldertje is gratis te krijgen aan de kassa van het museum.

Bunkerpad

Het Bunkerpad is speciaal ontwikkeld voor kinderen van 8 tot 12 jaar oud en loopt door de omgeving van Fort bij Vechten. Deze route is gratis beschikbaar in de vorm van een app.

Verken het Fort!

Voor sterke jongens en stoere meiden. Deze speurtocht leidt je over het hele fort en geeft spelenderwijs een inleiding op de waterlinie en de geheimen van Fort bij Vechten. Na afloop van de speurtocht worden de kinderen met een echt certificaat benoemd tot fort-commandanten! De speurtocht is speciaal gemaakt voor kinderen vanaf 8 jaar, maar leuk voor het hele gezin. Het boekje is te koop voor 2 euro.

Diverse fietsroutes

In het VVV-kantoor op het fort zijn diverse fietsroutes te koop die langs de waterlinie en het Fort bij Vechten lopen. Nieuw is de Houten huizen, Stenen Forten fietsroute.

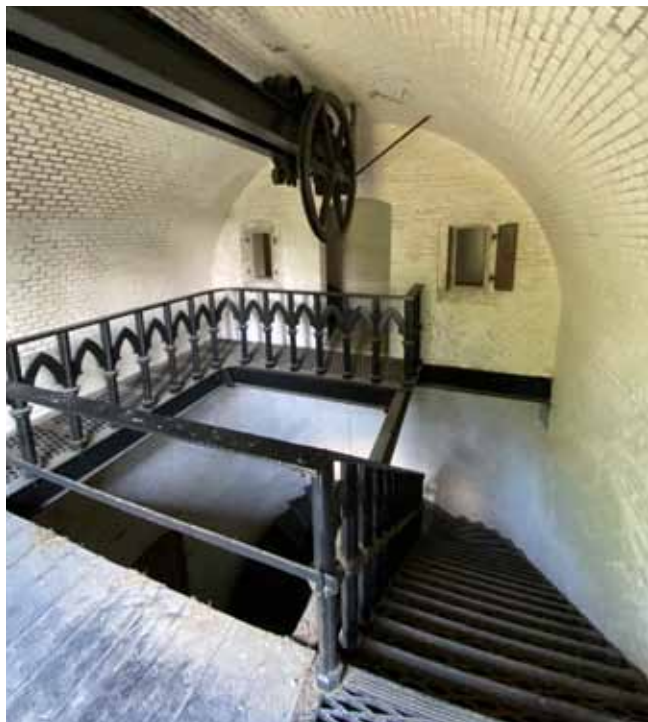

Educatie

Het museum wil zijn bezoekers op verschillende wijzen een inhoudelijke verdieping bieden en daarmee de educatieve waarde vormgeven. Doel is volwassenen en kinderen vanuit verrassende invalshoeken op een andere manier naar erfgoed te laten kijken en ze te inspireren. Daartoe wordt naast de presentaties een reeks aan educatieve diensten aangeboden waaruit bezoekers kunnen kiezen. Het Waterliniemuseum is een familie-museum en richt zich daarbij op alle generaties bezoekers. Het intergenerationeel leren, het leren van verschillende generaties onderling in interactie, is uitgangspunt van het educatieve aanbod. We gaan uit van de nieuwsgierigheid van de mens en het belang van Lifelong Learning. (Een praktische definitie van lifelong learning is door de Europese Commissie (2000) geformuleerd: 'Alle activiteiten die gedurende het hele leven ontplooid worden om kennis, vaardigheden en competenties vanuit een persoonlijk, burgerlijk, sociaal en/of werkgelegenheidsperspectief te verbeteren')

Het Waterliniemuseum heeft speciale educatieve programma's voor de doelgroep kinderen. Zij staan aan het begin van het nagestreefde proces van Life long learning. Middelen:

- Vaste tentoonstelling: Sterk water, met veel interactieve opdrachten voor basis- en voortgezet onderwijs.
- Lummelen in de Linie rond WO I in het Reduit.
- De rondleiding langs de Romeinententoonstelling en een opdrachtenrondleiding langs het Castellum voor basisschoolklassen (groep 5-7) en begin middelbare school.

- De algemene speurtocht over Fort bij Vechten.
- Familiespeurtocht rond het thema WO II, over het fort.
- De Krachtpatsers-route met een inleiding in de expo van Staatsbosbeheer en een speurtocht.
- Gidsen begeleiden klassen van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs tijdens hun museumbezoek en rondleiding over het terrein van Fort bij Vechten.

Het educatieve programma is een vervolg van het educatieaanbod, zoals dat in 2018 is uitgezet. Er zijn diverse programma's voor basis- en voortgezet onderwijs. In 2020 zijn er door corona bijna geen scholen geweest.

*In 2016: 23 scholen, 976 leerlingen.
In 2017: 19 scholen, 911 leerlingen.
In 2018 :31 scholen, 2071 leerlingen.
In 2019: 36 scholen, 1962 leerlingen.
In 2020: 1 school, 40 leerlingen, verder alleen individuele bezoekers.*

31

Bedrijfsactiviteiten

Bedrijfsactiviteiten worden onderverdeeld in bedrijfspresentaties /symposia en personeelsuitjes en trainingen. De bedrijfsactiviteiten worden georganiseerd in samenwerking met Fort Events en Duckcity. Zowel met Fort Events als Duckcity is een gecombineerde huur-samenwerkingsovereenkomst afgesloten. In deze huur- samenwerkingsovereenkomst is vastgelegd welke activiteiten worden toegestaan en op welke wijze de samenwerking is vormgegeven.

Met Fort Events worden all-in uitjes georganiseerd. Binnen de samenwerking organiseert Fort Events de personeelsactiviteiten zoals outdoor activiteiten en escape-rooms. De horeca activiteiten (lunches, borrels, barbecues) worden georganiseerd door de werkunit Horeca van Fort bij Vechten. Fort Events organiseert daarnaast op zelfstandige basis managementtrainingen en introductiedagen voor het MBO.

Duckcity organiseert vanaf het parkeerterrein toertochten voor solexen en Deux Cheveaus (Ielijke eendjes). Ook hier wordt de horeca (koffie, lunches borrels en barbecues) in een van de horecaruimten verzorgd door de unit Horeca. Op jaarbasis worden circa 300 bedrijfsactiviteiten georganiseerd. Dit aantal bestaat voor 80% uit personeelsfeesten en personeelsuitjes, 20% uit meetings en presentaties en 50% van de bedrijfsactiviteiten worden in eigen beheer georganiseerd. 50 % wordt in gelijke mate georganiseerd door de huurders Fort Events en Duckcity. In totaal maken

15.000 bezoekers via bedrijfs- activiteiten kennis met het fort en het museum.

In 2020 zijn als gevolg van Corona nauwelijks bedrijfsuitjes uitgevoerd. Met uitzondering van de introductiedagen voor het MBO en enkele tourtochten met de eendjes.

Particuliere feesten

Fort bij Vechten is een populaire trouwlocatie met regionale en landelijke bekendheid. Jaarlijks worden ca 90 bruiloften georganiseerd. Bij deze activiteiten wordt voornamelijk gebruik gemaakt van gebouw H. De kleinere horecaruimten (chambree 18, 19 en 20) worden veelvuldig ingezet voor familiefeesten, jubilea en familiereünies, voor groepen tot maximaal 50 personen. In totaal maken circa 8000 personen via familiefeesten en bruiloften kennis met het fort en het museum.

Jaarlijks worden ca 90 particuliere feestjes uitgevoerd. De organisatie van een familiefeest wordt in veel gevallen gecombineerd met een museum bezoek of een rondleiding over het fort. Jaarlijks worden in combinatie met feesten en partijen een museumbezoek of rondleiding georganiseerd voor ca 5000 personen. Door de toename van horeca activiteiten moet de komende jaren worden geïnvesteerd in een nieuw centrale keuken in Barak X.

In 2020 zijn slechts enkele particuliere feesten georganiseerd met een aangepast programma in verband met Corona

De verbouwing van barak X is als gevolg van de coronacrisis en het wegvallen van de inkomsten tot nader orde uitgesteld.

ook het verdedigen met water is een bijzondere levenswijze die hoort bij de Nederlandse identiteit. Beide vormen van 'watermanagement' leiden tot diverse innovaties. Het (post)militaire landschap met de daarbij behorende objecten en verhalen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam vormen het onderzoeks- en speelveld van het Kenniscentrum Waterlinies. Het kenniscentrum is gevestigd in chambree 5 in de bomvrije kazerne naast de ingang van het museumpaviljoen. Men kan op afspraak langskomen voor vragen, informatie en het raadplegen van de handbibliotheek.

Evenementen

Ook dit jaar stonden er twee evenementen gepland die jammer genoeg niet door konden gaan. Beide evenementen zijn verplaatst naar 2021.

Geheime liefde

Een gecombineerd muziek en theaterfestival gericht op de doelgroep tussen de 25 en 40 jaar.

HRFST festival

Een dancefestival gericht op jongeren tussen 20 en 30 jaar.

Kenniscentrum

Op het fort is ook een kenniscentrum, waar onderzoek wordt gedaan naar diverse onderwerpen. Hier kan men informatie opvragen. Het is een zelfstandig bureau! Vrijwilligers van het museum werken ook in het kenniscentrum. Het is een centrum voor onderzoek, studie en informatie met betrekking tot het erfgoed van de waterlinies in Nederland. Niet alleen het verdedigen tegen het water, maar

4

PR & Marketing

37

Het Waterliniemuseum heeft op het gebied van PR & marketing de doelstelling om de komende jaren meer bezoekers te trekken en meer omzet te genereren bij een optimale bezoekersbeleving. Uiteraard is 2020 een jaar waarin deze doelstelling niet gehaald kon worden. Het museum en het fortterrein zijn een aantal maanden verplicht gesloten geweest vanwege de pandemie. Ook toen de musea weer open konden waren er nog veel landelijke beperkingen voor het ontvangen van bezoekers. Het aantal bezoekers kwam uit op 20.653.

Doelgroepen

Het Waterliniemuseum spreekt een grote verscheidenheid in doelgroepen aan. De individuele museumbezoekers zijn voornamelijk ouderen, gezinnen met jonge kinderen en recreanten.

Het is een echt familiemuseum. Voor iedere leeftijd is er wel iets te beleven.

Door de Museumkids (onderdeel van de Museumvereniging) is het Waterliniemuseum uitgeroepen tot meest kindvriendelijke museum van de Provincie Utrecht 2020. De erkenning is verkregen door de museuminspecteurs (kinderen) van de Museumkids. Het museum was al een Kidsproof museum! .

Daarnaast is het museum aantrekkelijk voor educatieve en zakelijke groepen.

Door gebruik te maken van de Leefstijlvinder, kunnen we zien dat er in de omgeving van Bunnik voornamelijk veel

stijl-, plezier-inzicht-, rust- en avontuurzoekers te vinden zijn. Voor al deze doelgroepen is er op het Fort bij Vechten iets te vinden.

Zo is er veel persoonlijke aandacht voor de stijlzoeker, door onze gastheren en -vrouwen die extra informatie bij de tentoonstelling kunnen verschaffen. De stijlzoeker wordt getrokken door de mooie, moderne architectuur van het museum en de verrassende tentoonstellingen.

De plezierzoeker kan op het fort terecht bij de diverse evenementen die door het jaar heen worden georganiseerd. Samen met vrienden of familie kan de plezierzoeker actief deelnemen in de diverse tentoonstellingen van het museum (met interactieve installaties), of meedoen met de talloze activiteiten die door het museum worden georganiseerd.

De rust die het Waterliniemuseum uitstraalt en de interessante geschiedenis die er verteld wordt, is precies waar de inzichtzoeker naar op zoek is. De inzichtzoeker bezoekt graag musea, gebouwen en natuurgebieden, en dat is allemaal op het Fort bij Vechten te vinden. Speciaal voor de inzichtzoeker is er in het museum extra verdieping te vinden, net als rustige plekken om informatie tot zich te nemen (zoals de leestafel en bankjes op het fortterrein). Net als de inzichtzoeker, kan ook de rustzoeker genieten van de stilte van het fortterrein. Op verschillende 'uitkijkplekken' op het fort zijn bankjes geplaatst, waar de rustzoeker ongestoord van de natuur kan genieten. Na een dag op het fort is de rustzoeker weer helemaal uitgerust.

Vanwege de vele fiets- en wandeltochten die langs het fort komen, kan de avontuurzoeker verrast worden door het prachtige Fort bij Vechten en Waterliniemuseum. Ze loopt door de coupure en staat direct oog in oog met de krachtige historie van het oude fort. De behoefte van de avontuurzoeker om het Fort bij Vechten te bezoeken, wordt versterkt door de UNESCO-nominatie. Het Waterliniemuseum biedt alle mogelijkheden om meer over de Nieuwe Hollandse Waterlinie te leren.

Klanttevredenheid

Publieksenquêtes

Gegevens van de steekproefsgewijze publieksenquêtes worden normaal gesproken maandelijks verwerkt. Uit de enquêtes blijkt dat vooral de kindertentoonstellingen extra bezoekers trekken.

Dit is ook te zien aan de leeftijdscategorieën van de bezoekers, die overwegend tussen de 0-12 jaar en 25-49 jaar oud zijn. In 2020 zijn geen enquêtes uitgevoerd. Als gevolg van de genomen coronamaatregelen (1.50 m. afstand en eenrichtingsverkeer) was dit niet uitvoerbaar.

Online recensies

Op diverse online platforms (Google, MuseumKids, DagjeWeg.nl, Tripadvisor) krijgt het museum overwegend positieve recensies. Mensen vinden het museum verrassend, informatief, erg geschikt voor kinderen en eigentijds. De ontvangst en inzet van vrijwilligers wordt ook erg gewaardeerd door bezoekers. Negatieve recensies gaan vooral over defecten van museale installaties.

Publicaties

In maart 2020 verscheen het Romeinse Limes kwartet, waarin ook het waterliniemuseum vier kaarten heeft. Het kwartet wordt in de museumwinkel verkocht.

In 2020 is het Waterliniemuseum onder andere genoemd in de volgende publicaties.

Vermeldingen in:

- Jtravelblog.nl (15 sept)
- Libelle Nest, (sept) Fietsen tussen de forten
- Telegraaf, (18 januari), Van historisch naar vertier
- Bunniks Nieuws (februari): Tapperuse in het museum
- Youtube Enzo Knol, (4 jan), bezoek aan fort vechten
- Domstad Kids (meerdere keren)
- Museumkids (meerdere keren)

Website, PR en social media

Website

De website van het Waterliniemuseum wordt zoveel mogelijk up to date gehouden. Alle informatie over onkosten, parkeren, route, tentoonstellingen en rondleidingen e.d. zijn hier te vinden.

Voor korte acties of activiteiten wordt meer gebruik gemaakt van Facebook en Instagram.

Daarnaast wordt het museum op veel andere websites vermeldt. zoals forten.nl, kidsproof.nl, mijndna.com, showmeholland.com, museumkids, keuken van, vvv krommerijnstreek, ceskatelevize.cz, RomeinenNu, Domstad Kids, Utrecht Guide, Groentje, RTV Utrecht, Bier en Appelsap, Happen & Trappen, Fort Vechten en Ons Water.

PR

Tijdens Kunstweek: filmpje met oproep voor vlogs en teksten die kinderen in kunnen leveren bij ons Echte Pronkstuk de vilten poppen – Museumkids

14 juli: radio interview met Elganen Jelsma over de opening van het museum in Corona tijd op Radio Roulette FM in het programma Regioblik.

20 juli: Radio interview Houten FM over zomeractiviteiten.

Het museum als zomertip in de flyer van de provincie Utrecht.

Vermelding van de Kinder Doe Expo De Waanzinnige Boomhut op: Museumkids, Regionale kabelkranten, Wegmetdekids.nl, Forten.nl

23-04-2020: Domstad Kids; digitale nieuwsbrief naar ca. 50.000 adressen over kleurwedstijd

7 mei: Domstad Kids: kleurwedstrijd groepsschuilplaatsen Tijdschrift Metier

Juli 2020: Fort Vechten is genomineerd als ANWB Leukste Uitje 2021 in de top 12 van de provincie Utrecht. Er kon tot november worden gestemd.

Augustus 2020: een filmpje, gemaakt door Evelien Taman, over de Waanzinnige Boomhut Kinder Doe Expo en uitgezonden op Slotstad RTV. www.slotstad.nl

Augustus 2020: 'Meer dan het plaatje', gemaakt door Jos Bierings (www.story2tell.nl) uitgezonden: 24 en 27

augustus op Ustad en 28 augustus op RTV Utrecht. Hierbij vertelt Elganen Jelsma over het Waterliniemuseum en het mensbeeld van Hester Pilz en vrijwilliger Adri Smeding over de vilten poppen in de museumzaal en de verdediging door water.

Begin juli: nieuwsbrief naar donateurs en relaties

Half juli: tweede nieuwsbrief, met Kinder Doe Expo, Nominatie beste uitje, enz.

Natuurlijk ook info via onze eigen website en social media

Social Media

Er zijn ca. 35 posts geplaatst op Instagram: foto's en filmpjes over het fort en het museum.

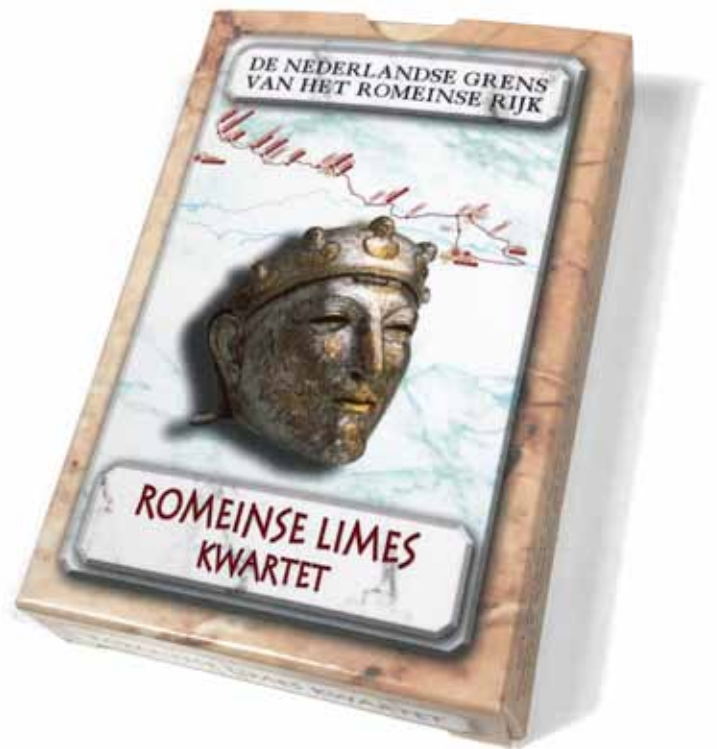
Ook anderen hebben het museum regelmatig genoemd met hashtag #waterliniemuseum of #fortvechten en #kindertentoonstelling. Zo heeft 'Yaelhaller' diverse foto's en een leuk filmpje gemaakt van kinderen in De Waanzinnige Boomhut Expo.

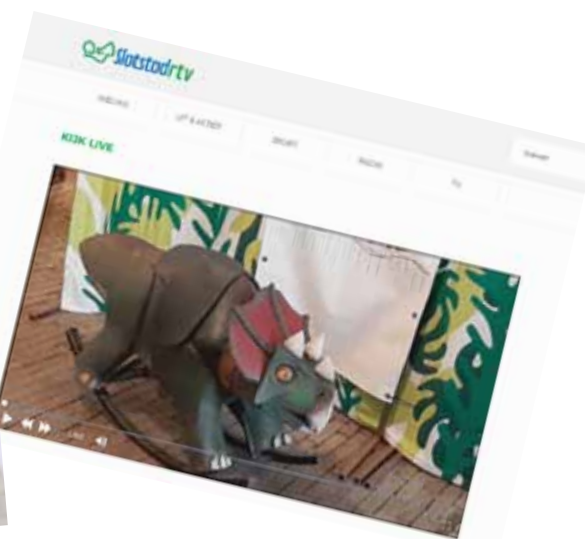
Instagram: 821 volgers.

Facebook: 1654 volgers

LinkedIn: 143 volgers

Kleurwedstrijd groepschuilplaats

Je komt ze nog overal in het landschap tegen: de betonnen blokken uit de Tweede Wereldoorlog.

Ontwerp een eigen groepschuilplaats. Je mag kleuren, knippen, plakken. Stuur deze op naar info@waterliniemuseum.nl en zet die op facebook: @waterliniemuseum #laaagjeverrassen #piramide? #nieuwehollandsewaterlinie

De mooiste hangen ze op in het museum bij de tentoonstelling 'Piramide de winnaar een mooie prijs! Insturen kan tot eind mei!'

KLEURWEDSTRIJD

VRIJ 10 januari 2020

REIZEN 23

OP PAD MET...

waterlinië-expert Joke van Niekirk

Nederland dankt veel aan zijn veevoer aan handel via het water, maar heeft door de eeuwen heen ook weinig zijden afgeslagen door een knap staalje watermanagement. VRIJ nam een kijkje bij Fort Nieuwersluis (UT), onderdeel van een waterlinië.

door Joke van Niekirk

Van historisch fort naar vertier

Als je goed kijkt, zie je op de meest onverschillen plaatsen in ons rijkke landschap groene heuvels tussen het maatschappelijk uitsteek. Stichtelijk is het je bijna ondoordringbare forten met massieve muren, deuren en flikken aan. De forten zijn de schakels in een lange ketting die samen een waterlinië vormen. Een doorn in de zijde van de vijand, die de vijand tegen de Vecht. Als we arriveren, is een groep sportieve mensen met hen met de rouwloze toren zijn er meer van dezelfde. Het is de plek waar we komen om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien.

Zo kun je er... Het is de plek waar we komen om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien.

gen, maar wordt uitgeleend en daarmee ingehaald door de Bescherming Beschikking (BB). We krijgen een uitleg van de fort. Het is de plek waar we komen om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien.

De andere lezer aan de naam Nieuwersluis ongetwijfeld bekend is de oren klinken. Militaire die zich landelijk reiden, werden hier ook geïnterneerd. In de jaren veertig werden in het dorp aan de Vecht diverse wijkhuizen gebouwd, wat in de richting van een veel meer woonwijk leek. De wijkhuizen zijn nu nog steeds aanwezig.

Fort Nieuwersluis... Het is de plek waar we komen om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien.

Forten bieden nu ruimte voor allerlei bedrijvigheid... Het is de plek waar we komen om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien. We zijn er om te zien hoe de forten zijn en hoe ze eruit zien.

Vier de vrijheid in het Waterliniemuseum op Fort bij Vechten

Natuur & Cultuur
Tentoonstellingen & Rondleidingen
Wandelroutes & Speurtochten
Museumcafé & Museumwinkel

WATERLINIE MUSEUM FORT BIJ VECHTEN
Achterdijk 12
3981 HB Bunnik
www.waterliniemuseum.nl

41

20.653

Bezoekers Waterliniemuseum

1654

Volgers op Facebook

821

Volgers op Instagram

Provincie winnaar

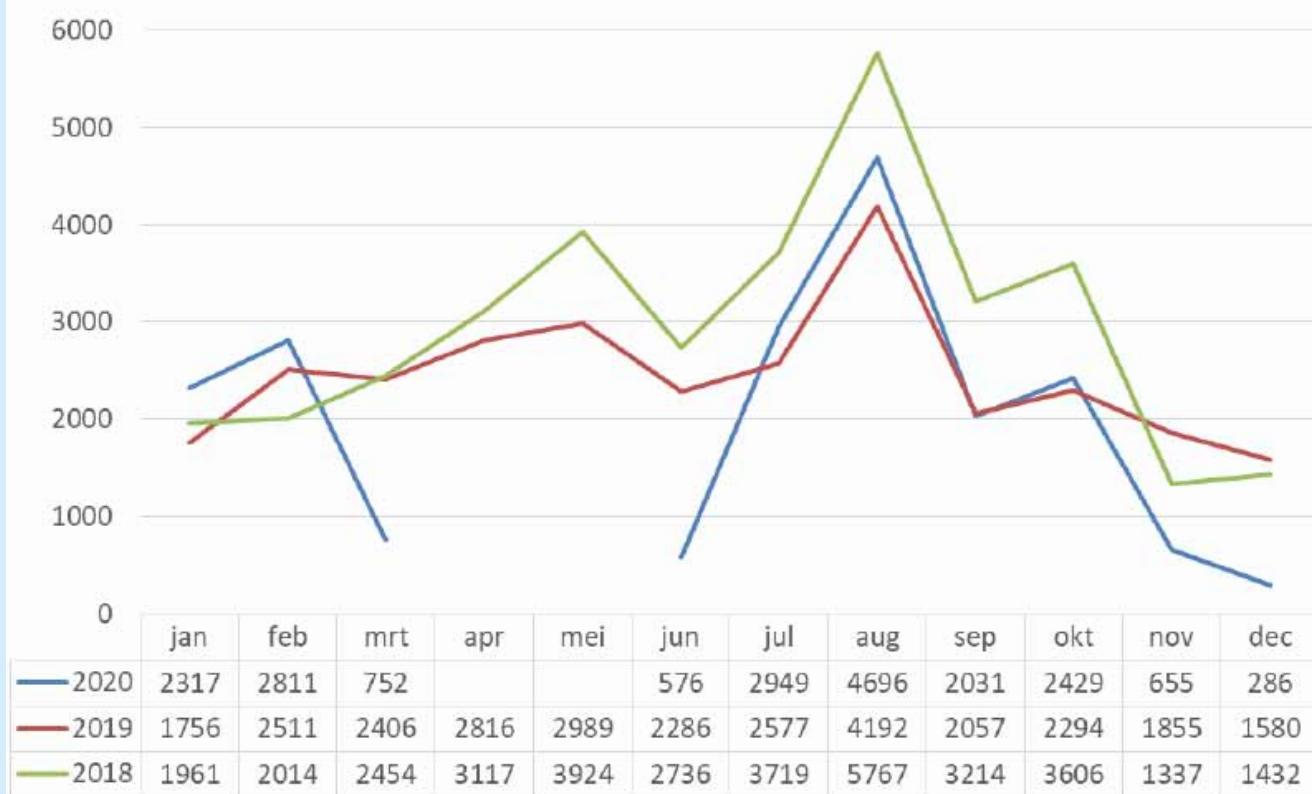

12.424

Kinder-inspecteurs van museumvereniging

42

Bezoekers van het museum 2018 - 2020

143

Volgers op LinkedIn

1550

Nieuwsbrief abonnees

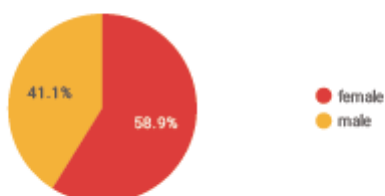
120.062

43

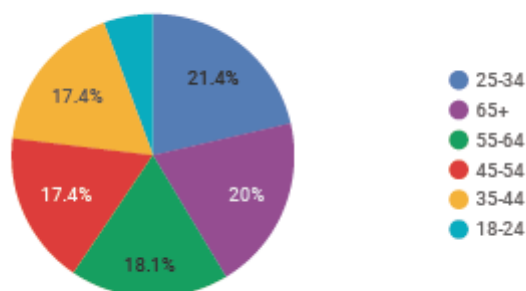
Unieke pagina bezoekers website

Karakteristieken van de bezoekers van de website

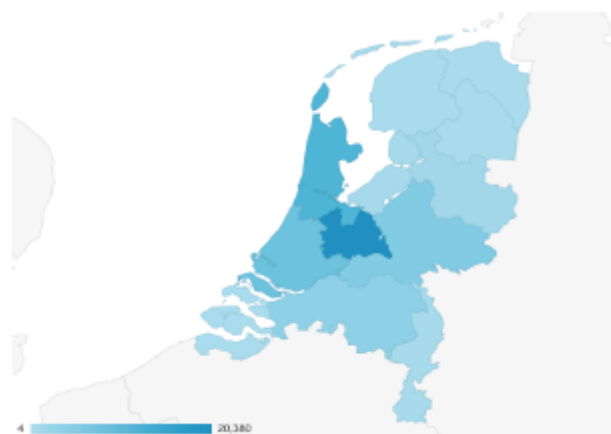
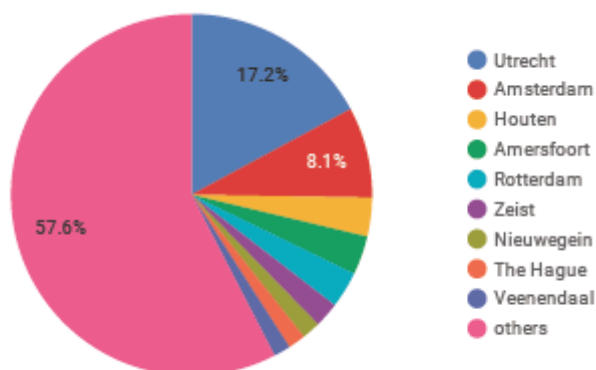
verhouding man / vrouw

leeftijden

waar komen onze bezoekers vandaan

5

Beheer & Onderhoud

45

Beheer en onderhoud gebouwen

Na de oplevering van gebouwen en tentoonstellingsonderdelen in 2015, zijn in de loop van 2016 een aantal gebreken en constructie fouten zichtbaar geworden. Het betreft gebreken aan het dak, de deuren, de afwerking van het verfwerk, het niet functioneren van de maquette van de Hollandse waterlinie en zaken met betrekking tot de afwerking van de nieuwbouw. Voor het oplossen van deze problemen is een werkgroep ingesteld om deze lijst van gebreken op te lossen (de zogenaamde pijn- puntenlijst). In 2018 is voor de reconstructie van de maquette een werkgroep ingesteld door de Provincie Utrecht en heeft een extern bureau een analyse gemaakt over het (niet) functioneren van de maquette. Er is een plan van aanpak opgesteld. De realisatie van dit plan is door diverse omstandigheden vertraagd. Momenteel wordt uitgegaan van een oplevering in 2021.

In 2019 is gestart met de ontwikkeling van een verbeterplan. Het doel is om de belevingsclusters, welke bij de oplevering niet zijn gerealiseerd, alsnog op te pakken en daarnaast nieuwe educatieve wandelroutes over het fort te realiseren en de bewegwijzering te verbeteren.

De realisatie van dit verbeterplan is gepland in de periode 2020 tot 2022. In 2019 zijn vooruitlopend op dit plan nieuwe plattegronden met routebeschrijvingen geplaatst en zijn langs de belangrijkste rondleiding borden geplaatst met informatieve teksten.

Terreinbeheer

Het terreinbeheer wordt overeenkomstig het beheersplan uitgevoerd. Met SBB vindt periodiek overleg plaats. Het beheer van het terrein wordt mede afgestemd op de natuurwaarde en het versterken van de biodiversiteit. Sommige delen van het terrein worden extensief gebruikt en het maaibeeld is afgestemd op de ontwikkeling van bijzondere (deels rode lijst) soorten.

De inrichting van het fort is afgestemd op het behoud van de populatie vleermuizen. Een deel van de gebouwen is hiervoor afgesloten voor museaal of commercieel gebruik. In de gebouwen zelf zijn specifieke maatregelen getroffen voor de overwintering van vleermuizen. De zoogdierenvereniging en SBB voeren jaarlijkse tellingen uit om de ontwikkeling van de populaties vast te leggen. In 2020 heeft geen vleermuizentelling plaatsgevonden. Het is dus moeilijk om hier iets over te melden. Wel zijn in 2020 in gebouw O nieuwe vleermuizen voorzieningen getroffen zodat in deze ruimte meer vleermuizen de winterperiode kunnen doorbrengen. In deze ruimten zijn stapels met stenen aangebracht waar de vleermuizen de winterslaap kunnen doorbrengen. Gekozen is voor gebouw O omdat uit de tellingen van 2019 bleek dat juist in deze ruimte het aantal vleermuizen spectaculair was toegenomen.

In 2020 zijn vogeltellingen uitgevoerd. In totaal zijn er 27 verschillende vogelsoorten waargenomen waaronder het goudhaantje.

46

Vanuit eigen waarneming hebben we geconstateerd dat het aantal hazen op het terrein is toegenomen, en ten aanzien van de flora zijn enkele nieuwe rode lijstsoorten waargenomen. Het beheer en onderhoud wordt mede afgestemd op het behoud en de ontwikkeling van deze soorten.

Ook in 2020 is weer veel tijd besteed aan het bestrijden van de Essenziekte en het verwijderen van zieke essen. De aanwezigheid van de eikenprocessierups wordt gezien de publieksfunctie van het terrein actief bestreden.

In 2017 is een begin gemaakt met het periodiek onderhouden van het groen, volgens een cyclus van een keer in zeven jaar. Dat wil zeggen dat het hele fort in zeven jaar is "rond gewerkt" en dat vervolgens weer een nieuwe cyclus aanvangt. In het kader van een SIM aanvraag (Stimuleringsregeling Instandhouding Monumenten) voor het terrein en gebouwen is in december een werkplan voor

terreinonderhoud opgesteld. Dit plan heeft een looptijd van 2021 tot 2027. De kosten zijn geraamd op ca 450.000 euro. Subsidiering van dit plan is helaas uitgebleven.

Sinds 2019 wordt ook het onderhoud van gebouwen actief ter hand genomen. Met vrijwilligers uit het klussenteam zijn alle gebouwen geïnspecteerd op gebreken en achterstallig onderhoud. Deze nuloptie is gedocumenteerd en vormt de basis voor toekomstige onderhoud. Daarnaast is in 2020 een SIM aanvraag gehonoreerd voor het wegwerken van achterstallig onderhoud van gebouw G, de bomvrije kazerne U en de beide gangen A en B. In totaal is hiervoor ca 60.000 euro beschikbaar gesteld (60% van de werkelijke kosten). De uitvoering van dit onderhoudsplan is gepland in de periode 2021 tot 2027.

Om de efficiëntie te verhogen en de veiligheid van de medewerkers te garanderen is in 2020 geïnvesteerd in een nieuwe shovel voor de uitvoering van werkzaamheden in

47

terrein en gebouwen. Voor de financiering van het lease-contract heeft de provincie in januari 2020 een bijdrage toegezegd voor 1 jaar. Op dit besluit is de provincie later teruggekomen.

In het kader van het verbeterplan zijn op het terrein en in de gebouwen enkele voorzieningen aangebracht om de beleving en verblijfsduur op het fort te verbeteren. Om de toegankelijkheid van het Reduit te verbeteren is een

nieuwe trap aangebracht in het kader van de rondleiding over het fort. De trap die tijdens de verbouwing van het fort is aangebracht was niet veilig door een afwijkende maatvoering van de treden. De trap is gefinancierd door de exploitatiemaatschappij. Bij het Reduit is tevens een nieuwe kippenbrug gebouwd en bij poortgebouw O de sluisdeuren van de waaiersluis uit de Hollandse IJssel geplaatst. De kosten van deze werkzaamheden zijn geheel gefinancierd door de Exploitatiemaatschappij.

